

ако се окрилять съ бодрия духъ на гражданина и съ неговото несломимо убеждение, че борбата се води за нравствени идеали.

Войната е обявена за замѣстването на една политическа и духовна тирания съ правдата въ живота. Тази война се разглежда, като продължение и като завършекъ на дѣлото на нашия освободителъ. Тя се започна и води подъ невидимата, но чувствуваната отъ всички, негова сѣнка и закрила, внушена е като че отъ него, защото отговаря и на вѣковнитѣ му кроежи. Идеалътъ е единъ, паралелизмътъ въ политиката пълненъ, чувството и интересътъ се изцѣло покриватъ. Маситѣ знаятъ само общитѣ линии, не нюанситѣ въ общността на интереса. Поставената задача е за тѣхъ двойно благородна, възторгътъ естественъ и буенъ, разлива се необятно.

Голѣмата трудностъ при разрешаването на всѣки въпросъ, свързанъ съ сложната източна проблема, въ съзнанието на повечето наши държавници не надмина най-обикновената представа. Тя бѣше повечето външна: за непрекъснатитѣ чужди интервенции, за многобройнитѣ военни стълкновения, за разнитѣ дипломатически проекти, които сж донасяли много често най-неочаквани решения.

Никога тия трудности не се схванаха и като жива, иманентна опасностъ въ случай, че се засѣгне въпроса безъ достатѣчна политическа подготовка, при слаба или при несигурна закрила. Така се обяснява, че ние не се потрудохме да бждемъ консеквентни въ своитѣ практически решения, неотстъпни въ прокарването на една система политически идеи, която да има за основа чувството и въодушевляването на маситѣ, заедно съ благосклонността на силитѣ, които отъ вѣкове даваха източнитѣ решения.

Така се обяснява сжщо, че градихме много често само върху чувството, което си остана чувство съ всичката негова преходностъ, безъ да го издигнемъ до политическа, конструктивна сила, като се приобци то по-рано съ интереса на дветѣ голѣми държави.

Отъ тукъ и странната наша самоувѣреностъ, съ която ние създавахме най-голѣми тревоги на изтокъ, даже по нѣколко такива въ едно и сжщо време, разчитвайки главно на щастливия случай или на съперничеството между отдѣлнитѣ сили и групировки. Желанието да бждемъ поставени подъ защитата на нѣкои отъ последнитѣ взимаше сжщо случаенъ, капризенъ характеръ и повечето пжти не излѣзе отъ кръга на най-обикновената политическа куртоазия.

Отъ тукъ сжщо и онова душевно и политическо раздвоение въ най-важнитѣ кризисни моменти, онова разногледие къмъ различни политически пжтеки, онази служба на Бога и на Мамона, когато се вземаха най-отговорнитѣ държавни решения.